

STUDY ON THE APPLICABILITY OF OUTSOURCING AND OUTSTAFFING IN THE ECONOMIC SECURITY SYSTEMS OF BUSINESS ORGANIZATIONS IN NORTHEAST BULGARIA

Abstract: The paper analyzes the results of a survey among heads of business organizations in northeastern Bulgaria on the applicability of outsourcing and outstaffing in companies' economic security systems. The unpopularity in the region of these approaches to providing all the components of corporate security is presented.

Author information:

Lachezar Hristov
Regional Directorate of Shumen
Ministry of Internal Affairs
✉ luchano@abv.bg
🌐 Bulgaria

Keywords:
Economic, security, corporate security service, outsourcing, outstaffing, security service.

Увод

Икономическата сигурност на регионите е такова състояние на социално-икономическите отношения в регионалната икономическа система, при което тя е способна да се противопостави на външни и вътрешни заплахи. В настоящата работа се разглежда икономическата сигурност като главен компонент на корпоративната сигурност в контекста на сигурността на организацията. В редица научни трудове у нас се използват термините корпоративна сигурност, фирмена сигурност, сигурност на предприятието, които се дефинират от различни гледни точки и съответно се дават различни определения. Повечето автори разбират под „корпоративна сигурност“, сигурността на голяма стопанска организация. За нуждите на изследването тук не се прави разграничение между фирмена и корпоративна сигурност. За автора сигурността на малките и големи предприятия (организации) е въпрос на корпоративната сигурност [1]. Друг е въпросът, че изборът на конкретни мерки за защита на икономическата сигурност зависи до голяма степен от структурата на организацията и от икономическото ѝ състояние. Терминът „фирма“ не фигурира в българската нормативната уредба. За нуждите на настоящото изследване термина „фирма“, използван масово в практиката за обозначаване на стопански организации, предприятия, компании и корпорации, бизнес - организации, може за краткост да се използва като обобщаващ термин, наред с термина „корпорация“.

Под „икономическа сигурност на организацията“ в настоящата работа се разбира съвкупност от условия и фактори, гарантиращи независимост, устойчивост и стабилност на корпорацията, включително поддържане на способност за постоянно развитие и самоусъвършенстване [2,3].

В повечето от големите стопански организации у нас (с над 250 служители [4]) има собствени звена за сигурност. Но в ерата на модерния високотехнологичен бизнес проблемите на сигурността често надхвърлят компетенциите на собствената охранителна служба. Обаче не всички фирми, особено тези от средния и малкия бизнес, могат да си позволят поддържането на собствени служби за сигурност, а за някои от тях е скъпо да имат дори и само един щатен служител за сигурност. За собствениците на предприятия, които осъзнават, че не могат да предвидят всички възможни рискове, свързани със сигурността, разумно решение може да бъде да се реорганизира службата за сигурност и да се сключи договор с наистина силен играч в областта на сигурността и правото. От друга страна, мнозина просто не се нуждаят от това, ако прибягват до услугите на служител или структура за сигурност, веднъж седмично, месечно или по-рядко.

Целта на настоящата работа е анализ на резултатите от проведеното проучване от автора на нагласата и готовността на стопанските организации от Североизточна България в областите Шумен, Търговище, Разград, Силистра и Добрич, за прехвърляне на функции, свързани със защитата на икономическата сигурност на организацията към услугите аутсорсинг и аутстафинг на тези дейности на организацията.

1 Аутсорсинг и аутстафинг на корпоративната икономическа сигурност

Аутсорингът е услуга по предаване на изпълнението на някои непрофилни за фирмата функции, на външни изпълнители – аутсорсърсри (аутсорсингови компании, подизпълнители), които са високо специализирани да изпълняват подобни функции [5]. Тези функции се предават на аутсорсърсра за период от време, не по-малко от 2-3 години. При това функциите на вземане на решение, оперативно управление и контрол се разпределят между доставчика на услугата (аутсорсърсра) и фирмата-поръчител.

Аутстафингът е предоставяне на персонал като щатна единица, за да изпълни конкретна дейност по сигурността на фирмата. Фирмата – изпълнител на аутстафинга, носи отговорност не за качеството на оказаните услуги, а за това да предостави служителя или за това работникът да се намира в уговореното в договора място в определеното време. Фирмата-заявител закупува труда не на конкретни служители, а услугата по тяхното предоставяне.

Прилагането на аутсорсинг и аутстафинг услуги е широко разпространена практика в напредналите държави.

Аутсорсинг на службата за сигурност е прехвърляне на функции, свързани с организацията на системата за сигурност на фирмата и нейните съставни елементи, както и всички нейни дейности по осигуряване на сигурността, към друга организация (фирма), специализирана в такава дейност.

Собствената служба за сигурност по принцип не винаги е в състояние да предпази предприятието от риск от изтичане на информация, ефективно да взаимодейства с държавните органи, да проверява надеждността на партньорите. Достатъчно е да се каже, че поддържането на бизнес връзки с правоприлагащите органи, достъпа до разнообразни информационни ресурси и бази данни за осигуряване на мерки за проверка и превантивни мерки, агенти, оперативни, противоракетни и други видове работа изискват постоянна финансова подкрепа за службата за сигурност, традиционните организационни и финансови разходи. Международната практика доказва, че аутсорсингът е много ефективен инструмент за предоставяне на професионални услуги за защита на организациите .

Осигуряването на сигурността при малките организации е органична част от общия проблем за обезпечаване на корпоративната сигурност. Често при малките организации,

услугите, свързани с осигуряването на корпоративната сигурност, са обект на “аутсорсинг”, т.е. на “външни услуги”. Подобни услуги се оказват най-вече от частните охранителни и/или от частните детективски звена [1]. Дейността на детективските фирми и аутсорсингът на услуги по сигурността обаче се препятства от съществуващия законодателен вакуум по отношение използването на специални разузнавателни средства от структурите на корпоративната сигурност на организациите.

Използване на аутсорсинг и аутстафинг услуги на службите за сигурност води до редица предимства, но може да доведе и до някои недостатъци.

Поради особеностите на нормативната база и държавното законодателство, използването на аутсорсингови и аутстафингови дейности в държавните организации представлява сложен и понякога невъзможен процес. Това налага настоящото изследване да се фокусира върху фирми от частния сектор.

2. Цели и обхват на изследването.

С цел оценка на нагласите и подготвеността на ръководителите на бизнес организациите в Североизточна България бе направено изследване сред бизнес организации от Североизточна България от областите Шумен, Търговище, Разград, Силистра и Добрич. То се основава на анализ на регионалните практики, както и на емпиричен подход. Това изследване представя емпиричното разбиране на нагласите на работодателите.

Работодателите са подбрани така, че да има равно представителство на фирмите, които имат известен опит в работата и тези, които се интересуват от проблема. Проучването се състои от лични интервюта и анкета за събиране на отзиви и мнения относно констатациите от интервюта и препоръките за политики, разработени въз основа на тези констатации [6].

Изготвената анкета бе разпространена сред 75 фирми с различен обхват на дейността и различна категория, според броя на персонала. От тях 55% са с персонал над 250 човека (големи), около 30% са с персонал между 50 и 250 човека (средни) и 15% са с персонал до 50 човека (малки и микро). Подбрани са повече представители на големите и средните предприятия, тъй като при тези категории фирми има възможност да бъде изграден собствен отдел по сигурност. Това от своя страна позволява да се прецени по обективно разликата между използването на такъв собствен отдел и използването на външни услуги като аутсорсинг и аутстафинг от гледна точка на сигурността на икономическата информация. 30% от анкетираните представляват фирми заети в производствената сфера, 24% в търговията, 20% в транспорт, логистика и други, както и 16% са фирми работещи в сферата на услугите.

От резултатите от анкетирането прави впечатление, че най-голям е броят 60% на пряко ангажираните в планирането и ръководството, а именно управители на фирми и предприятия извършващи дейност в североизточна България. На 28% от анкетите отговор са дали собственици на такива фирми, а 16% от ръководители осъществяващи друга управленска дейност.

За целите на настоящото изследване бе необходимо да се проучат няколко основни проблема. Първият от тях е познаване нивото на заплаха спрямо конфиденциалността на икономическата информация във фирмата и свързаните с тези заплахи начини на противодействие. За да се проучи този проблем в настоящата анкета са включени модул то въпроси, които оценяват нивото на заплахите и наличието (неналичието) на фирмени структури, както и системи отговарящи за противодействието на тези заплахи.

Следващият проблем, който е разгледан при конструирането на анкетата е свързан с познаването на аутсорсинговите и аутстафинговите дейности от гледна точка на защита на икономическата информация във фирмата.

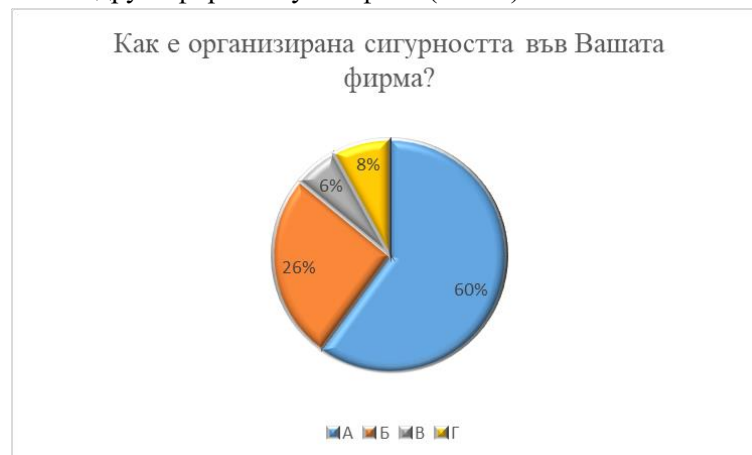
Третият проблем и избраните в анкетата въпроси е пряко свързан с предходния. В този модул от въпроси се определя нивото на използване и оценка на значението, което фирмите отдават на този тип дейности.

Последният модул от въпроси е свързан с определянето на положението на фирмата спрямо размер и географска разпределеност на фирмата. Разглеждането на този проблем спомага за придобиването на по-голяма яснота за диференциацията при ползване на аутсорсинговите и аутстафинговите услуги в различните типове фирми.

3. Резултати и анализ на анкетното проучване.

От посочените в първи въпрос отговори се вижда, че повече от 78 % от анкетираните смятат системата за сигурност на организацията като изключително важна или съществена. Приблизително 10% от анкетираните посочват, че важността на системите за сигурност в тяхната организация е несъществена или няма значение. Това в най-общо се наблюдава при малки фирми или такива с регионално значение при реализацията на основната си дейност.

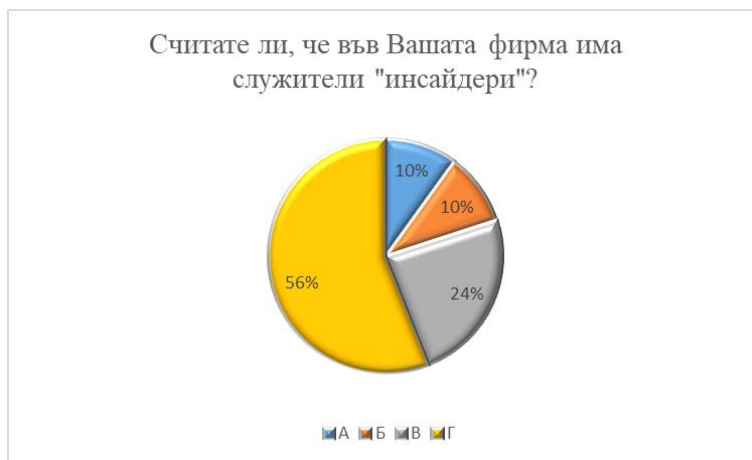
От посочените отговори на въпроса за организация на защитата на фирмата се вижда, че около 60% от анкетираните използват собствена служба за сигурност при защита на икономическата информация и едва 26% използват аутсорсингови услуги по сигурност. В 8% от анкетираните нямат създадена организация за защита на сигурността предприятието си, а 6% използват нает персонал от друга фирма - аутстафинг (Фиг.1).

Фиг.1 Организация на защитата на фирмата

Въпреки, че повече от половината от анкетираните посочват, че имат изградена от тях служба за сигурност, в значителна степен тя е с насоченост към физическа охрана на обекти и лица, а не конкретно за осигуряване на икономическата им сигурност. В тази връзка е напълно основателно да се изведе и извод, че организациите посочили, че използват аутсорсингови компании за осигуряване на сигурността им всъщност това е по отношение на дейности свързани с охрана и обезпечаване на безопасна реализация на продукцията. Същинската защита на икономическата сигурност на предприятието се осигурява в много малка част от анкетираните организации поради непознаване спецификата на тази дейност или поради липса на аутсорсингови фирми предлагащи специализирана защита на икономическата сигурност.

Друг въпрос свързан със организацията на сигурността на фирмите е дали знаят за съществуването на инсайдерите и дали те представляват заплаха [7]. Около 56% от анкетираните, предполагат или са уверени, че имат нелоялни служители (инсайдери) в своята организация, а около 20% заявяват, че не знаят или нямат такива служители. Около 24% от анкетираните предполагат или са неуверени, че сред техните служители има такива с нелоялно и користо поведение спрямо организацията, в която работят. При извеждане на данните от анкетните карти прави впечатление, че ръководните служители и собствениците на големи предприятия са убедени или почти уверени, че сред своите служители има такива с нелоялно поведение спрямо фирмата им. Когато организацията е по малка, по критерий за сравнения брой персонал, а именно малки или средни, се наблюдава намаление на увереността, че се извършват злоупотреби от служителите или тяхно нелоялно поведение. Основно може да се посочи, че почти всички анкетиращи организации изпитват основателни притеснения от дейност на свои нелоялни служители, които могат да навредят сериозно на предприятието, в което работят. Достъпът до чувствителна за предприятието информация ще увреди техните финансови интереси, бъдещи планове за развитие и разширяване на дейността, както и осъществяване на подривна дейност и създаване на непреодолими или трудно възстановими последици от нелоялна дейност целящи унищожаване на организацията или отделни нейни структурни звена. Дали такъв нелоялен служител на предприятието е с очаквания за по висока заплата или по добро йерархично положение във фирмата, анкетиращи считат, че като цяло служителите им би следвало да са достатъчно добре осигурени и би следвало това е причина за нелоялно поведение, но е факт, че не е правено проучване на очакванията и удовлетвореността на служителите (Фиг.2).

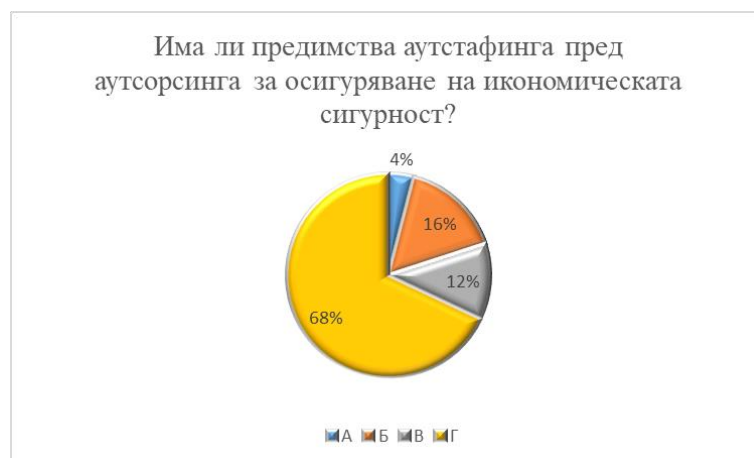

Фиг. 2 Съществуване на вътрешни зложелатели

Известен е факта, че колкото е по незадоволен или пренебрегнат един служител, толкова по голяма е вероятността той да се превърне в инсайдер в предприятието, в което работи като руши и възпрепятства дейността му или подпомага конкурентна организация и с това доведе до значителни за фирмата загуби или дори фалит.

Следващия въпрос от проучването е свързан с определяне на нивото на познаване предимствата и недостатъците на аутсорсинга и аутстафинга за осигуряване на икономическата сигурност. По-голяма част от анкетираните, а именно 68 % не могат да преценят или не знаят предимствата на аутстафинга пред аутсорсинга. Това в значителна степен кореспондира с отговорите на въпроса свързан с организацията на защита на сигурността в предприятието, а

именно че предприятията не са използвали външни организации осигуряващи икономическа сигурност чрез аутсорсинг или аутстафинг, поради непознаване на спецификата на дейността им или поради липса на такива фирми в региона. Важен извод, който може да бъде изведен е че е налице предпоставка за възникване и реализация на организации предлагащи услуги по осигуряване икономическа сигурност чрез аутсорсинг или аутстафинг на предприятия предвид необходимостта и липсата на такива (Фиг.3).

Фиг. 3 Предимства на аутстафинга пред аутсорсинга

Видно от получените отговори 62% от анкетираниите определят собствената служба за сигурност като осигуряваща максимално ниво за защита. Това тясно кореспондира с отговорите на въпрос 5 от анкетата. Действително това би могло да доведе до защита на организацията, но на относително задоволителни нива (Фиг.4).

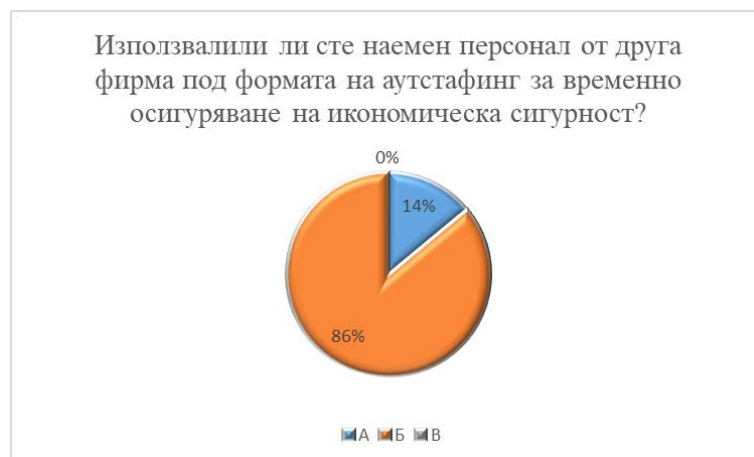

Фиг. 4 Степен на защита

Максималната степен на защита може да бъде осигурена единствено от специализирано звено или служба за икономическа сигурност. Достатъчно високо ниво на такава защита трудно би могла да се осигури от собствена служба за сигурност предвид твърде голямото натоварване в разнообразни дейности по защита на организацията и охрана, различаващи се съществено в спецификата на извършваните от дейността по осигуряване на икономическа защита. Такива максимални нива на защита на икономическата сигурност ще бъдат осигурени в най-пълна

степен от организация предлагаща аутсорсинг услуги или аутстафинг, както и комбинация от собствена служба за сигурност и фирма за аутсорсинг и аутстафинг в системите за икономическата сигурност на предприятието. Останалите анкетирани посочват, че използването на комбинации от собствена служба за сигурност и аутсорсинг на част от дейността, ще доведе до максимални нива на защита.

На въпроса дали анкетираните са използвали временно осигуряване на икономическа сигурност чрез наеман персонал от друга фирма под формата на аутстафинг, над 86% от анкетираните, поради една или друга причина, никога не са използвали аутстафинг, като средство за временно осигуряване на икономическа сигурност (Фиг.5).

Фиг. 5 Използване на аутстафинга за временно осигуряване на икономическа сигурност

Около 68% от анкетираните смятат, че благодарение на аутсорсинга тяхната организация може да получи предимство пред конкурентите на пазара. Това предимство според тях се постига като резултат от съсредоточаване върху основната дейност на фирмата, намаляване на фирмените разходи за сигурност и повишаване степента на икономическа сигурност. Забелязва се обаче, че голям процент от анкетираните (32%) не смятат, че аутсорсинга ще им донесе някакво предимство, което показва непознаване на предимствата и недостатъците на аутсорсинга. Предимства, като намаляване на разходите, радикална трансформация чрез структурни промени, достъп до способности и опит на подизпълнителя, освобождаване на финансов ресурс, избягване необходимостта от непрекъснато обучение на персонал и други. За разлика от описаните предимства, недостатъците могат да се изявят само при определени условия и не са общовалидни. Те се явяват по скоро, като частни случаи в някои организации. В тази връзка всеки бизнес по един или друг начин се нуждае от висококачествени услуги за осигуряване на мерки в сферата на сигурността.

Основната част от анкетираните смятат, че физическата и техническа част от охраната на организацията им могат да бъдат предмет на аутсорсинг. Половината от анкетираните освен охраната посочват и защитата на компютърните мрежи (личните данни) на организацията като потенциален обект на аутсорсинг. Забелязва се, че част от анкетираните смятат, че обект на аутсорсинга може да бъде и конкурентното разузнаване на организацията, както и защитата от такова.

В проучването бе добавен въпрос свързан с това какъв бюджет биха отделили за осигуряване на икономическа сигурност чрез аутсорсинг. Над 60 % от анкетираните са избегнали да дадат отговор на този въпрос. Това ясно показва непознаването на възможността

за осигуряване на икономическа сигурност чрез аутсорсинг и аутстафинг, като по тази причина и не могат да посочат какъв бюджет, под формата на брой минимални заплати биха отделили. От получени отговори става ясно, че близо 70 % биха отделили между 2 и 5 минимални заплати и едва 10 % от анкетираните биха осигурили 8 или повече. Анализът на резултатите в тази връзка сочи, че всеки бизнес по един или друг начин се нуждае от висококачествени услуги за осигуряване на мерки в сферата на сигурността.

На ръководителите на фирмите от североизточна България следва да им е известно, че спрямо всеки се осигурява индивидуален подход в зависимост от размера на фирмата и предмета на дейност. Малките фирми и бизнесмени се сблъскват с малки заплахи от финансов или икономически характер. Средният предприемач е един от най-конкурентните, като организацията на службите за сигурност в предприятието ще попречи на постоянния външен натиск. Според проведените изследвания има голяма вероятност да загуби всичко при враждебно поглъщане, ако не се вземат мерки за защита на бизнеса. Крупни предприятия и техните бизнесмени разполагат с достатъчно средства за собствената си сигурност, но дори и големият бизнес не може напълно да му гарантира вътрешната сигурност от шпионаж и кражба на активи на дружеството от страна на безскрупулни служители - инсайдери.

Резултатите от получените анкети са коментирани допълнително под формата на интервюта с ръководители на анкетираните организации.

Заклучение

Аутсорсингът на корпоративната икономическа сигурност е широко разпространена практика в напредналите държави. Направеното проучване за наличие на специализирана компания, занимаваща се с осигуряване на икономическа сигурност чрез аутсорсинг или аутстафинг установи, че в региона няма такива фирма или на стопанските ръководители не е известно съществуването на специализирани фирми. Поради тази причина фирмите в Североизточна България основно се ограничават в използването на услугите на съществуващи фирми, осигуряващи физическа и техническа охрана на техни обекти. Проведеното изследване и получените резултати показват че не е извършван одит на сигурността на 84% от проучените бизнес организации и поради тази причина е трудно за тях да оценят важността на аутсорсинга и аутстафинга на услугите по сигурността. Друг основен проблем у нас по отношение на внедряването на аутсорсинга и аутстафинга е недостатъчно предлагане на аутсорсингови услуги в пълния им спектър. Това се дължи липсата на нормативна уредба, уреждаща статута на българските и чуждестранните частни аутсорсърс и илюзията на някои собственици на фирми, че може да привлекат пенсионирани служители от службите за сигурност, които да извършват някои от тези услуги по сигурността.

След анализ и обобщаване на получените резултати в настоящето проучване, в изводна форма те ще бъдат разпространени сред ръководителите на стопанските организации в региона с цел популяризиране на подходите на аутсорсинга и аутстафинга в системите за сигурност.

References:

1. Petrov, A. Korporativna sigurnost kato element na sistemata za nacionalna sigurnost. Geopolitika br.3, 2007g. <https://geopolitica.eu/ekip/1110>.
2. Hristov, L. и Hristov, H. Obshta harakteristika I posegatelstva warhu ikonomicheskata sigurnost na korporaciata. Mejdunarodna nauchna konferencia na NVU "Vasil Levski" FAPVOKIS, Shumen, 2018g.

3. Hristov, H., Sigurnost na firmata i protivodeistvie na posegatelstvata sreshtu neya, Universitetsko izdatelstvo "Episkop Konstantin Preslavski" Shumen, ISBN 978-954-577-981-7, gr. Shumen, 2014 g., 328 s. Monografiya.
4. Zakon za schetovodstvoto. Obn. DV. br.98 ot 16 noemvri 2001g.
5. Hristov, L., Zhelezov, S., Outsourcing na korporativnata ikonomicheska sigurnost. Godishna universitet-ska nauchna konferentsiya NVU „Vasil Levski”, 27-28 yuni 2019 g. s.902-911, ISSN 2367-7481.
6. Iliev, S. Ima li zhelanie, ima i nachin. UNHCR Bulgaria, Sofiya, 2017g.
7. Hristov, L. и Hristov, H., Stanev S., Sredstva za zashtita na chuvstvitelnata informatsiya na firmata ot vatreshni zlozhelатели (insaideri), Nauchna konferentsiya s mezhdunarodno uchastie MATTEH 2018, Shumenski universitet „Episkop Konstantin Preslavski“, 25-27 oktombri 2018 g. ISSN 1314-3921.